

Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

A dejme tomu, že bych byl nějaký takový inserát do novin dal. Byla byste se vrátila?"

"Kdo dnes může vědět, co bych byla dělala? Jen to vím, že byly chvíle, kdy mně bylo úzko a teskně, kdy mě přepadala bázeň, ne o mne samotnou, ale o vás, a mužily mě výčitky. Ale když jsem pak slyšela, že jste se odstěhoval na Vinohrady, byla jsem pokojnější a na konce ráda, že to všechno dopadlo tak bez rámusu, bez pohromy, že jste se nepochybne uklidnil, smířil s tím vším, a že já konečně jsem opravdu a nadobro bez pot. Za měsíce jsme pak jeli s Pětou do Drážďan, potom do Berlína a na konec do Lipska. Jeho otec její poslal do Německa, aby se poohlédl v některých velkých továrnách jejich bratře."

"A ten život takhle s ním, to nechtávání se vydržovat — to vám bylo milejší než život, jaký jsem vám nabízel já?" pravil doktor tlučením po krátké pomlčce.

"Na ten život s ním jsem se dívala jen jako na přechodní epizodu — a za ní teprve viděla jsem ten život, jaký jsem žít chtěla, k němuž jsem směřovala, o němž jsme si povídali. Života, jaký vy jste mně nabízel, jsem se hrozně bála. Řekla jsem to přec hned, a čím dál, tím větší odpor proti němu jsem pociťovala. Aspoň kdybyste byl řekl: 'Zůstaneme tedy v Praze, zkus to s divadlem, a půjde-li to, nechám tě u něho — nějak to první čas protlehně' a pak bude líp: ty budeš u divadla, já přece známost si udělám, nějak se zachytnu — no, nebude to snad tak zlé.' Tři, čtyři roky byste byl i se mnou vždycky v Praze vydržel, vždyť jste si mě nemusel hned brát, já přec na to netlačila, naopak, já plakala pro svou volnost — ale tomu vy jste nerozuměl. Svata co nejrychleji, místo co nejrychleji a hned na ves, spoutat mě tam, a s tím vším, co ve mně háralo a zmítalo, pro co jsem odhadla existenci učitelky — ani vůbec nepočítati. Jen provést svou, podle lineálu, jak to káže dobrý mrav a řád! Ne, to nebylo moudré ani dobře jednáno! V tom byla taková mužská suverenost, proti které se ve mně zvedla revolva. V tom bylo násilí, jež přemoci bylo možno zase jen násilím. Rozvážila jsem to dobře teprve potom, když jsem sledovala sama pro sebe omluvy pro svůj čin — a to sledová každého člověka, když se dopustí nějakého provinění, nebo když něco násilně zlomí, zvrátí svůj osud — a tu jsem viděla, že mohlo leccos dopadnout jinak, kdybyste mně byl víc rozuměl, nepokládá mě tak zloba za bytost, které můžeme osud prostě diktovat. Vždyť, pro Boha, nemusí jít v životě tak všechno podle reglementu — vždyť nešla podle něho hned na příklad celá naše známost, když jsem vám vykládala své náhledy a své plány do budoucna, ba byl jste dokonce sám velice liberální. Nechtě se omlouvat — už jsem řekla — a dokonce vám něco vyčítat, to mi ani nenapadá — dopadlo to všechno dobře — ale víte, nechtěl tak zloba stát před vámi jako zločinka před světem, jako ohžalovanán před soudcem, nýbrž přála bych si, abychom spolu mluvili jako dva bývalí známí, kteří spolu užili kdysi mnoho příjemných, nezapomenutelných chvílí a pak se rozšli třeba násilně, první čas trpěli, ale konečně viděli, že to násilně přetrženo bylo vlastně ne-li spásou jich obou — to je příliš silné slovo — tedy přece předejitím budoucnosti rozhodně nespojné, neli dokonce nešťastné, s mnohem většími zápasu a trýznění a s snad i mnohem bolestnějšími skutky násilného přervání."

Doktor ctil, že co nyní pravila, bylo již dříve odvaženo a v jejím nitru k tomu okamžiku nebylo. Nesena jistotou svého oprávnění silně narazila ta její obrana na jeho duši. Ucítil potřebu, hájit své tehdejší jednání, ale neshledával v prvním okamžiku dosti slov.

"Moje úmysly byly nejlepší," začal.

"O tom mně nenapadá přece pochybovat, pane doktore," namítla Bettyna.

"A jestliže," pokračoval, "dnes tvrdíte, že tak a tak jsem mohl tehda jednat, na nějaký sprostředkovačí návrh připadnout — tashu já se ptát, zda-li ta cesta, kterou vy jste volila k tomu násilnému převrácení všeho, byla jediná. Zda-li nebyla právě tou nejbrutálnější pro mne, a tou — řekněme jen — nejméně čestnou pro vás. Vždyť jste mohla tehda také přímo vystoupit se svými požadavky, podmínkami i návrhy — a bylo by se o nich jednalo a vidělo, co možná a co nemožno činit."

"Zápasit s vámi a s maminkou —! — Vždyť já to naznačovala dost — ale vy jste zacházeli se mnou pořád jako s rozmazlaným, vrtišovým dítětem. 'Co povídá — to z nerozumí tak' — 'vsak ono se to poddá, ona zmoudří' — a byli jste plni protivné shovívavosti a laskavosti. Víte, a právě to mě dráždilo, ta shovívavost, ta šetrnost. Když tak, no tedy uvítáte, co dovedu provést. A hnalo mě to provést hodně něco divokého. — Myslíte, že i na sebevraždu jsem nemyslela? Ba myslila už tenkrát a často — a představovala si tak živě... a pak zas utěct kamkoliv, a nepřijít domů, a čekat na to, co se stane... Ta zvědavost moc mě lákala. Ale to všechno nebylo to pravé. To bylo dětské celkem. Nejnebezpečnější byla ta choutka ve mně, když už jsem si nedala pozor a v lehkomyslné odváživosti zhatila si s vámi svoje plány, hnát to dál s kopce — trochu ještě víc se spustit, trochu tak zakusit, jak je to tam docela docela na dně, kde se už na nic nehledí. A to bylo to divoké, to šílené ve mně, při čem se mně hlava točila, všechny ohledy mizely a všechno rozum se ztrácel. A v takovém stavu mně přišel do cesty Pěta. Poslouchejte — je štěstí, že přišel právě on a že se zamiloval do mne takovou tou bláznivou láskou mladíčka k vysnělé ženské osobě, v níž cítí vůči sobě také ještě něco mateřského, ač při tom je to milenka... ale v tom spojení je právě ta moc, její podléhá — Ó, já to tenkrát prokoukla, v čem můj půvab pro něj spočívá — a Pětu jsem měla tehda takhle v mojí." napjala dlaně pravice a zatajila ji v pěst. "A vzhledem k mé situaci, vzhledem k vašemu zacházení se mnou jako s bezprávným dítětem ta vláda nad mužem byla pro mne něco neobyčejně dráždivého, a já už jsem se nerozmýšlela ani okamžik."

"Vy jste se ovšem nehodila k manželství?" pravil doktor tiše.

"A to víte teprve teď, pane doktore!" děla zvýšeným hlasem a podívala se mu přímo do tváře.

"Pravil jsem si to kolikrát již dřív," dal doktor vyňbou odpověď.

"Pravil! Co to znamená? — A kdy jste si to pravil? — Kdybyste byl býval o tom přesvědčen, nemohl jste mě tak odsuzovat, jak jste mě odsuzoval. Byl byste mě musel lépe chápat, líp mi rozumět. A byl byste konečně musel uznat, že bylo dobře, že jsem se nestala vaší ženou. Ale vy jste pořád ještě pathetický, pořád tragický jako hrdina nějakého kusu ze staré školy. Žena zpronevěřilá, žena eizoložná, žena beze studu!" zaparadovala hodně deklamace, odsoudivě, inkvisitorsky. "Ano, nic mi neříkejte — já poznám na očích, jak kdo na mne pohlíží. Ale nemyslete, že vám to mám za zlé. Jádro k tomu jste měl vždycky v sobě, a tady v Nedosekách, jako špice a jako ženatý pán, jste se teprve naučil zahalovat se v redingote takové trvalé mravopodčnosti. No, vždyť se v něm snad docela dobře chochl, zvláště na venku, kde není pokoušení — kde je vše tak — tak 'altavetrisch'. No, nic v tom není, žádný výsměch, naopak, já mám pro to docela dobrý porozumění, a často si říkám, že by bylo bývalo snad pro

mne mnohem líp, kdybych byla také taková. Člověk má pod sebou takovou spolehlivou lávku a je uvnitř takový klidný a vyrovnaný. — Ale toho nechme. — Jestli aspoň teď v téhle chvíli jste dospěl k tomu přesvědčení, že jsem se nehodila k manželství — totiž, musím podotknout, k takovému, jaké vy jste si představoval a mně nabízel — už je tu aspoň krůček k lepšímu porozumění a o ně jiného mi nejde."

"Málo odřikavosti ve vás bylo," pravil doktor, "a to byla hlavní příčina všeho."

"Tu výčitku bych vám mohla vrátit, pane doktore," řekla Bettyna s jemným úsměvem. "Bylo ve vás odřikavosti víc? — Po tom, co se stalo, rozhodl jste se, vzít si mě. Byl jste přesvědčen, že jednáte korektně, a svět byl by snad řekl, že jste jednal dokonce i velmi šlechtěně. Tím rozhodnutím jste však určil na dosmrť můj osud, a to takofka beze mne. Takhle to bude nejlíp skončováno, myslil jste. Ale obraťte nyní situaci. Jak pak kdyby vám byla nějaká žena řekla: já mám vůči tobě závazek, já si tě vezmu a ty se sřekneš svého povolání, k němuž přípravy jsi právě ukončil, a staněš se — dejme tomu — správcem mého statku! Byl byste měl tolik odřikavosti vy? Račte dovolit, já vám, co mi chcete namítnout: to je rozdílné, já jsem muž a vy jste žena. Ale těch rozdílů, které vy mezi mužem a ženou činíte, já neužívám. Žena přec má také právo na sebeurčení — a dítětem ho přece nepozbývá, jako ho nepozbývá muž. Já nevím, zda-li se dobře vyjadřuji a zda vy mi dobře rozumíte. Ale připustme tenhle případ, že tou dobou, co se náš román odehrál, byla bych již bývala angažovaná zpěvačkou operní. Byl byste pak také tak rozhodně ustanovil, že se vše musí skončit smátkem a že si mě odvezete do nějaké vesnice, kde dostanete místo? A víte, kdybych byla už bývala zpěvačkou, byla bych měla už trochu uhašenou svou žízeň i trochu vystrážlivěla ze svých představ a plánů, poznala již stíny té dráhy a viděla snad dokonce i víc světla v životě rodinném, ale tak jsem stála teprve přede dveřmi toho světa kulis, za nimiž jsem si malovala rozkoš za rozkoší. A tomu jste nerozuměl ani vy, ani maminka. Že nastal vzájemný závazek mezi námi, na tom jsme měli, pane doktore, přec oba stejnou část viny. A následkem je, že jsem měla být zmařená tužba jen na mé straně? Jen já jsem se měla vzdát všech záměrů do budoucna? A když jsem se tomu vzepřela, a když jsem tomu unikla — ať už cestou jakoukoliv — mám slyšet od vás výčitku, že já byla málo odřikavá? Nebyl jste i vy?"

"Já si nechtím tvrdit, že nebylo s mé strany jiné cesty —" ozval se doktor po delší pomlčce, ale Bettyna jej nenechala domluvit.

"Ale tehda jste tvrdil, pane doktore. Jen si vzpomeňte, jak na všechny mé nářky jste měl jen jedinou odpověď: 'Teď přestává všechno, teď je jen jedna cesta, ať už se nám líbí nebo ne.' Ó, já se na to dobře pamatuji, protože mě píchla pokaždě ta slova, protože jsem měla na ně a na tu vaši lineálovost vztek, jenž právě nejvíce budil ve mně odpor. A jestli dnes už připouštíte, že byly možny jiné cesty —"

Nyní on jí zas vpádl do řeči: "Totiž jsem snad jiná forma téže cesty —"

"A třeba jen jiná forma — už to je něco. Dnes bych se s vámi spíš dohodla, a dnes bych také jinak vystoupila — v řešení té věci jsme tehda chybili oba. Totiž ve způsobu toho řešení. K tomu se můžeme dnes přiznat. Ale výsledek toho řešení byl bohudík nejlepší, jaký být mohl. Ruku na srdce, pane doktore: mám v tom pravdu nebo ne?"

Upřela naň sňhavý pohled svých šedých očí, a na rtech jejích byl výraz očekávání.

"Kdo může s určitostí vědět," pronášel doktor zvolna a jaksi opatrně, "jak by byl vypádl výsledek jiného způsobu řešení. Možná jinak, než jak si představujete vy, možná jinak, než si představuji já. Nesmíte zapomenout, že má člověk schopnost přizpůsobování se poměrům, v jakých se ocitne."

"Vy ji máte, ale já ne," řekla Bettyna prudce. "Já jistojistě vím, že bych se byla s tím životem neshmířila nikdy. Ani teď bych nemohla žít na vsi, za živý svět! Někdy čas v létě, oddechnout, odpočinout si zde, ano — ale žít zde celý rok — br — to by pro mne nebylo. A být tu uváznána — do smrti bych byla nešťastná."

Bylo to proneseno tak upřímně, že dojem těch slov naň byl úplný. Musel se až usmáti jejich prudkosti. Cítil náhlé ulevení a zjasnění ve své duši. Bettyna, jež před ním seděla, stala se proň po těch slovech rázem jinou ženou. Aspoň nepřítelkyní přestala být. Nebál se jí již. "Je to herečka, má v mojí tón svých slov a dovede jím mnoho skrývat, v omyl uvádět," ozvalo se v něm sic ještě jakousi setravností nedůvěry, ale již bez účinku. "Ne," pravil si, "tohle bylo opravdové — neklamu se." Nechtěje však dát znáti účinek těch slov na sebe, prohodil s lehkým přidechem znavenosti:

"Máte tedy hrůzu před venkovem?"

"Měla jsem, už nemám, poněvadž mi dnes nehrozí žádným nebezpečím."

"Já zas jsem rád na venkově."

"Já vám, fantasoval jste o něm hned tenkrát, máte tedy, co jste si přál, a já také. Mohli bychom si dokonce navzájem gratulovat, pane doktore, nemyslíte?" usmála se naň.

"Ty se s ní na konec smíříš," projelo jí náhle po těch slovech, a podivný strach jej sevřel. "Povoluješ, brachu, povoluješ — už tě drží v hrsti!" A v zápatí toho pocitu mu přišla myšlénka vzeptout se zas, být zas cizí a chladný.

"Jaké pak gratulování," pravil odměřeně, "šli jsme každý svou cestou, no — a půjdeme zas."

Zahleděla se naň dlouze a upřeně, jakoby očima čtla v jeho tváři.

"Vy pomýšlíte na novou ženitbu, vidíte!" řekla pak s jistotou, jež doktora zarazila. "Já vám přec v tom nebudu překážet, pane doktore," dodala rychle, a hned po té se hlasitě rozesmála.

Ten smích se ho nepřijemně dotkl. Byl jím zmaten, i hnev se v něm hlásil.

"Jak případáte na tuhle myšlénku?" otázal se skoro prudce. "Tedy to je to — to je to!" vyrážela vesele, potlačuje svůj smích. "Och, Carolo, ožeňte se, to je to nejmoudřejší, co můžete zde na venku učinit."

"Dovolte," pravil vážně, "jak jste na tu myšlénku přišla, ptám se."

Potlačila svůj smích docela a zas se naň tak zahleděla jako prve:

"Můj Bože, jak? Hledám vysvětlení, proč jste prve tak najednou změnil tón a tak pronesl to své: 'jaké pak gratulování' (karríkovala trochu, ale trefně jeho tón). 'Šli jsme každý svou cestou, no — a půjdeme zas.' Víte, v tom to bylo cítit: 'držme se pěkně na distanc od sebe, to jsem do brě pochopila a hledala, proč vlastně, proč to náhle neuvnuť od dřívější dost veliké — odpustte — upřímnosti — a najednou mi připadlo: 'že on se chce, Carolo, ženit a leká se, že mu to nějak chceš hatit.' Já to zaleknutí poznala na vaší tváři, pane doktore, a najednou mně bylo tak veselo, a nemohla jsem se zdržet to říci. A vidíte, že mám pravdu!" dodala skoro vítězně.

"Jiné vysvětlení — zdá se mi — bylo mnohem bližší," pravil doktor ne zcela pevně, váhav okamžik s odovědí. Cítil, že to vypadá jako uhýbání tomu přímému jejímu dotazu, a pak nebyl si jist, činil-li dobře, setrvával-li i nyní ještě v tom dřívějším odměřeném tónu. Bylo mu opět lehčeji v jeho nitru, a když prve Bettyna řekla: "Ožeňte se, Carolo, je to to nejmoudřejší, co můžete zde na venku učinit," znělo mu to tak vítaně, tak mile, ba i to "Carolo" se ho příjemně dotklo.

"A jaká?" živě ozvala se Bettyna na jeho odpověď. "Pořád ještě zarputilý hnev! Nesmířitelnost! — Ano! — Na dosmrť! —" Nahnula k němu hlavu a dívala se mu přímo do očí. Při každém tom slově zakrývala hlavou, jakoby

Boylesovy obchodní cvičebné školy

Omnázková škola Škola v Council Bluffs

Postavení Boylesovy Kolljeje

největší obchodní kolljeje ve Spojených Státech západně od Chicaga, nebylo dosaženo náhodou. Bylo získáno zásluhou. Žádná škola na západě nedocílila nikdy rekordů, držovaných dnes Boylesovou kolljejí. — Roční zápis žáků obnáší více než 1,200. Kurs učení jest neobyčejně větší než onen, o jaký se pokoušely i nejlepší obchodní kolljeje. Vlastnost, to která jest opravdu předmětem zájvu každého obchodního cvičebného ústavu na západě.

1912 ročníce jest nyní hotova. Poví vám přesně proč byste měli dáti přednost Boylesové kolljejí, její plánům vašim státi se úspěšným těsnopisem, knihvedoucí, soukromým tajemníkem, prodáváčem neb telegrafistou, aneb přejete-li se kvalifikovati pro místo vlády Spojených Států jako železniční poštovní, odhovorů klerkové neb vládní těsnopisec aneb knihvedoucí. Pošlete si pro ni dnes. Adresa:

BOYLES COLLEGE
1803 HARNEY ST., OMAHA, NEBR.,
aneb 204 MAIN ST., COUNCIL BLUFFS, IA. 3-10

jej vyzývala k přísvedčení. Ale na hlase i v pohledu bylo jí znáti, že sama ani dost málo tomu nevěří. Bylo to promlouváno jako k dítěti, jehož vzor se již rozplývá na sluníčku. Když hned neodpověděla, dotkla se jeho ruky a zlehka jí zahýbala. "Tak co? Opravdu ani trošku lítosti s Bettynou? Ani nejmenší už jiskřička sympatiie? — Trochu smutku zachvělo se v jejím hlasem, prosba se zatřásla, a ty šedé, čisté, výrazné její oči jakoby se malounko zamžily. Prsa její se dmula, dech její jej ovíval.

"Slečno, co chcete ode mne?" ozval se pobouřen i stíněn, odvraceje tvář a odtahuje svou ruku.

"Abyste se nehněval. — Abyste vypustil z myslí nepřátelství i hořkost. — Abyste se nestyděl mi podat ruku a přivést mi mé dítě. Vždyť nejsem snad vyvrhel žádný!" Hlas ze začátku měkký lítostí nabyl křehkého, násilného zvuku, jak poslední slova byla vyražena hrdlem pohnutím sevřeným. Oko dvakrát třikrát zamžiklo, pak se odvrátilo stranou a přivlelo se skoro úplně, aby zamklo náhle zalití všemu pohledu.

(Pokračování.)

— Předplatte se na Pokrok; pouze \$1.50 ročně.

DR. JAMES W. NOVÁK, český zubní lékař.

Continental Block — 15. a Douglas ul. Pokoj č. 4 v rohu nad Berg Clothing Co. — Office Phone: Douglas 5077. — Residence, 915 William Str.; Phone: Douglas 6019. — Krajně a venkova, kteří nejsou s domácí prací zubařskou spokojeni, učiní dobře, když při návštěvě Omahy, zajdou k Dru. Novákovi, jenž za všechny práce v oboru svém ručí. 341f

Luxus

Pivo, jež máte rádi,
vařené z nejlepšího českého chmele a nejvýtečného amerického sladu.

Vařeno a lahvováno

FRED KRUG BREWING CO.

OMAHA, NEBRASKA 471f

Nejspolehlivější strážní zboží

ve velkém výběru za nejlevnější ceny naleznete ve známém obchodě manželů :

JOHN A. R. A. LIBALOVÝCH,
1262 již. 13. ul., Omaha.

Máme veliký výběr výpravného zboží pro dámy a pány, bohatý sklad prádla všeho druhu a veliký výběr zvláštních lácí každého dne. Tel. Dougl. 1066.

Kdykoliv přijedete do Omahy a chcete býti pohodlně ahytováni, zajděte do

HOTELU PRAHA,
roh 13. a William ulice.

Moderně zařízené pokoje poskytnou i těm nejvybíravějším ten pravý odpočinek. Vzorná čistá vedná kuchyně, jakož i útulné zařízený hostinec zajistí Vás uspokojí.

Posílám na venek — KARLOVARSKÉ MEDOVÉ VÍNO — bednu o 12 láhvích — za \$2.75. 371f

JOSEF VAŠKO, majitel.

Pojištění proti ohni, úrazu u nejlepšíh společnost obstará Vám

JOS. V. KAŠPAR,
veřejný notář, 1424 So. 13. St. Omaha, Nebr.
Přeplavní listky, půjčky, prodej a pronajímání majetků. Tel. Red 4954. 3-1f